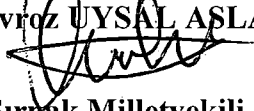

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ* tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim 05.12.2024.

Nevroz UYSAL ASLAN

Şırnak Milletvekili

Mahpusların koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına karar vermek üzere 2021 yılı başında uygulanmaya başlanan Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik gereği İdare ve Gözlem Kurulları (İGK) oluşturulmuştur.

Türkiye'de birçok baro ve önde gelen hukukçu tarafından bu kurullar, mahpusların politik ve etnik kimlikleri ile "suç" türünü esas alarak "iyi hal" değerlendirmesi yaptığı, devletçi ve ideolojik eksenli yaklaşım sergilemesi gibi gerekçelerle eleştirilmektedir. Kurulların aldığı kararların içerdiği keyfilik ise, İnfaz Kanunu'ndaki "iyi hal" kriterlerinin Anayasaya aykırı bir şekilde hukuki güvenlik/belirlilik içermemesi, yoruma açık, son derece subjektif kriterler olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir.

Bu eleştirilerin yanı sıra bu kurulların Anayasa'nın 25. Maddesindeki '*Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz*' amir hükmüne aykırı bir şekilde mahpuslara sorular yönelttikleri, mahpusları düşünce ve kanaat açıklamaya zorladıkları belirtilmektedir.

Maalesef bu eleştirileri haklı çıkaran birçok İGK kararları ile karşılaşmaktayız. Hakkında bu yönlü karar verilen mahpuslardan biri de 30 yıllık infazını tamamlamış olup halihazırda Tokat T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan Adnan ÇELEBİ'dir.

30 yıllık infaz süresini tamamlayan Adnan ÇELEBİ, 11.09.2024 tarihinde kurul önüne çıkarılmıştır.

Mahpus, kurul üyelerinin bulunduğu masanın önüne konulmuş, kurul üyelerinin oturdukları sandalyeden oldukça düşük ve üzerine bir bez bile atılmayan plastik bir sandalyeye oturtulduğunu, bu şekilde daha başlangıçta bir aşağılama ve psikolojik baskı ile karşılaştığını belirtmektedir.

Mahpusun belirttiği üzere mülakat adı altında yapılan "sorgu"da mahpusa şu sorular yöneltilmiştir.

- "Cezaevinde günlerini nasıl geçirdin?"
- Eğer dışarı çıkarsan ne yapacaksın?
- -Geçirdiğin 30 yılda ne değişti pişmanlığın oldu mu?
- Peki bu sorunu elinde keleşle neden çözmek istedin?
- -Dışarı çıktığında bir örgüt ile alakalı bir kişi gelip tekrar bizimle birlikte olabilir misin derse ne dersin?
- -Abdullah ÖCALAN hakkında ne düşünüyorsun?"

Mahpus, bu provokatif sorulara fikir ve düşünce özgürlüğü kapsamında cevap verdiğini ancak verdiği cevapların çarpıtılarak karar belgesine geçirildiğini ifade etmektedir. Mahpus, bu durumu şu şekilde açıklamıştır:

"... belgeye işlerine geldiği kadar diyalogumuz cimbızlanarak yansıtılmıştır...diyalog karar belgesine çok yetersiz, bağlamundan kopuk ve bazı cümleleri benim olmayan, kendi kurdukları cümle ve kelimelerle belgeye yetersiz ve çarpıtılarak yansıtılmıştır..."

Ayrıca mahpus, Tokat Cezaevi'ne getirildiği günden bu yana tüm değerlendirme raporlarında iyi halli olduğunu, cezaevi idaresi ve personeli ile herhangi olumsuz bir sorun yaşamadığını, hatta 22.07.2024 ila 28.07.2024 tarihleri arasında bir kereliğine olmak üzere 10 dakikalık bir telefon hakkı "ödül" olarak kendisine verildiğini, 07.09.2024 tarihinde gelişim puanının 58.5 olup alt eşik olan 45 puanın üzerinde olduğunu belirtmektedir.

Tüm bunlara rağmen düşünce ve kanaat açıklamaya zorlanarak infazının uzatıldığını, başta kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı olmak üzere bu kararlarla çoklu hak ihlallerine maruz kaldığını ifade etmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- İdare ve gözlem kurulunun hükümlüye yönelttiği sorular, Anayasa'nın 25. maddesinde aykırı değil midir?
- 2- Anayasa'nın 25. maddesinde düzenlenen 'Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz' hükmüne aykırı olması sebebiyle kurulun bu tip sorular yöneltmesinin önüne geçmek için yaptığınız bir çalışma var mıdır?
- 3- Sayın Abdullah Öcalan hakkında olumlu fikir sahibi olmak suç mudur?
- 4- İdare ve gözlem kurullarının özellikle siyasi hükümlülere iyi hal raporu vermemesinin nedeni Bakanlığınızca alınmış merkezi bir karara mı dayanmaktadır?
- 5- 1 Ocak 2021 tarihinden bu yana iyi halli olmadığı gerekçesiyle koşullu salıverilmeyen kaç hükümlü bulunmaktadır? Bu hükümlülerim kaç tanesi adli hükümlüdür?
- 6- Hükümlülerin cezaevlerinde gruplandırılması idare tarafından yasal düzenlemeler gereğince yapılmakta iken 'hükümlünün barındığı koğuşun taraflı koğuş olması' gibi bir gerekçenin hukuki dayanağı nedir?
- 7- İdare ve gözlem kurulları tarafından düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanan mahpusların beyanları esas alınarak ve gelecekte bir suçun işleneceği ihtimali üzerinden karar oluşturulması hukuki midir?
- 8- Bugüne kadar hukuka aykırı ve keyfi kararlarla mahpusların infazlarını uzatan kurul üyeleri hakkında adli ve/veya idari açılmış herhangi bir soruşturma var mıdır? Bu kurul üyeleri hakkında herhangi bir soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?